

I.

Kirkistane sade oli paistunut, ehto oli tyyni.
 Vesidätä~~ksi~~^{koon} tiellä kuvasi sinetäivas ja pehmeät,
 valkoiset pilvuhattarat. ~~Lähtö~~^{Kesänto} ~~Tuolla~~^(puolella tiellä) oikealla
 oli mustankosteä, mutta vasemmalla vainolta hys-
 ky hedelmöivän rukien sulotuoksu. Sellonpientarella
 oli ruoho vehreän ja nuoren näköistä ja sen suojassa
 kimalteli vielä sateen pisaroita.

— Aivan kuin lapsi, joka itkee ja kohte hy-
 myilee. Kyynelkarpat vierii poskella, toinen rüppuu
 silmän ripsissä ja silmä kiittää itkusta vielä kostea-
 na, mutta ilo on palannut, suu hymyilee ja karvat lois-
 tavat...

— Aivan kuin oninä, joka olen löytänyt rau-
 han jälleen sydämmelleni.

Pellon tiellä kulki nuorukainen. Ryhdikäs
käynti, keskikokoinen vartalo, hienot ystävälliset kasvot,
piirteet. Teeskentelemätön olentonsa ilmaisi, kuinka on-
nellinen hän oli. Tiinä oli surua ja sisällisen taistelun
jälkeä, mutta samalla voiton vapautta ja rauhaa ja yli-
luonnollista kauneutta. Tietämättänsä hän hymäili hei-
jaa ja hänen humuensa hymyjäljet.

— Kuinka maailma nyt on kaunis ja elämä so-
puisointuvainen — ja a'oken oliu epätaviossani valmis syö-
seminä surman suuhun... Oi, kuinka ihana haju tuosta
pellosta, tahtoisiin sylkeillä koko ~~aurauutta~~... Kiida, kiida
sinä pilven kauna, kiida kauwas ja kerro, kuin onnellinen
olen...

~~Pappista~~
~~Pappista~~ pellojen takaa kuului väen ruokakellon ää-
ni illan hiljaisuudessa. Milloin se kaikui leveältä, lähe-
seltä, milloin tiukkeni, eteni loitommalta: hehk hähk,
hehk hähk hähk, hehk hähk hähk...

— Leena se on kellon nuorassa. Tunnen hänen
vankan, tottuneen temppunsa.

... Hähk, hehk!... ^{Helkkytys tautosi}
~~Helkkytys tautosi~~ ~~helkkytys~~, mutta
tuttu ääni soi vielä hetken kuulijan korvissa.

— Se tuli luokseni kuin kutsumus, tuo soitto:

missäs olet, missäs viivyt, sankari väsynyt, joudu ruoalle
ja levolle! ... Niin, riennään, riennään illalliselle ja sitte
tänne. Tänään se kirje vielä on kirjoitettava, nyt kuu on
tunne elävänä minussa ... Kas, Mirxa! Mistäs sinä
tänne jouduit sadereitä ryypymään? Eikös ollut
kotona parempaa — vai minunako sinun tuli ikävä?

Niin puhutettu Mirxa oli pieni, lumival-
koinen kyyhkynen, joka varovasti seisoen lätäkön
reunalla kurotti ^{nokkansa} ~~huulensa~~ ja veten ja nähtävis-
ti suurella mielihyvällä ^{maisteli} ~~ryypäsi~~ siitä. Hleti huul-
tensa nuorukaisen äänen se taukosi juomasta, nos-
tahti pieneen päänsä ja ~~katseli~~ ^{tutustui} tähyteli toisella
silmänsä tiedustellen ^{tulijaa} ~~puuhajaa~~.

— Mirxa, Mirxa!

Nuorukainen ^{ryypäsi ja} kurotti kammeneensa.

Kuin ilosta säpsähtäen kyyhkynen levitti
siipensä ja istahti seuraavassa silmänräpäyksessä
ystävänsä kädelle.

— Kas niin, mitä sulla nyt on kerrottavaa?

Olet ollut poissa koko päivän, lennellyt pitkin
maita ~~metsoja~~ ja metsiä — ja minkähän haassa, valko-
kyyhkynä? Levoton pikku sieluriko se ajaa sinut

vertaistesi parista ulos maailmaan... ja nyt olet
paluumatkalla kotiin, kun illa johtuu, ^(nälkäisenä, janoisena) ... ^{vai jos}
mutta kun ilmaan liidellen minut havaitsit, laskeuduit
kos kavat pappilassa ~~että~~ ^{että} ~~minä~~ ^{minä} ~~lennat~~ ^{ja} ~~sitten~~
tielle odottamaan, etten raivistanutkaan... Niinkö?
~~lennat~~ ^{minä} ~~hakemaan~~ }

— Ill, kl... kuuluu.

Mirza (vastata kuperi omalla kielellään) ^{kuunnasi}
Telihe, ^{ja} ^{parisutti} ^{höyhenkautsaansa} ja }

— ^{haloksiipeni} ^{veikkoseni} ... Mirzani! lausui nuorukai-
nen lempeästi ja silitti vapaalla kädellään kyyhkys-
sen siipiä. — Niinkö se on sullakin sykkivä sydän,
joka aina tentoo mutta kokea ja mutta tittää... aa=
mulla pois vieraitkin maihin ja illalla kotiin...
ruualle. Voi, poloiseni, emme ole luodut vain ilmoja
liitelemään, mutta maassakin makamaan... ja
nyt — ^(syömään) ^(kotiin)! Lennä, Mirzani!

Totellen lintu koki ilmoille ja kiti pois,
suoraan sinneppäin, mistä ruokakellon ääni äsken
oli kuulunut. Lamanne nuorukainen jatkoi matkuan-
sa, pellon tieltä maantielle ja maantieltä pitkän
pappilaa kohti.

Pappilan kujalle johtuessaan häntä kohtasi
heinäniutusta kotiintun työriki, miehelliä väkättöä,
naisilla haramat olatta. Tervehdyttään ystävällisesti,

ja nuorenpuoleinen reunki erosi tovereistaan ja liittäytyi hymyillen herrasmiehen seuraan.

— Väinöä kun ei ole koko juttukään päivään näkynyt heiväniitulla, hän sanoi ja katsoi kysyvästi nuorukaisemme.

— Laiskako mielestäsi olen ollut? vastasi tämä nauruhtaen. — No, empä ihmettele, jos sinusta niin kuntuurikin, minun omatuntoni vaan ei ole toimannut minua tänään, vaikka kureimmässä ajassa jäin työstä pois.

He kulkiivat kujalla vähän matkaa taisten jäljessä.

— Enhän sitä laiskuutta niin muistanut. Ap! Letki vään, että onissähän se Väinö nyt toimii, kun ei syömässäkään käy.

— Metässä olin Korkeammaralla pyhän kuusen luona. Siellä kai koko päivän istuin, en ajasta mitään tiennyt. Mutta kuules, Kalle, putuiko se setä mitään, kun en tullut päivällisille kotiin?

— Ei kovasti, tiedäminä, mitään maininnut. Työtyöväiseltä vain näytti. Leena arveli, että posti se varmaan oli tuonut hauskvoja uutisia.

— Vai niin, hyvä on. Sitä vähän pelkäsin, että setä ja tati ovat olleet levottomia, kun ei ole minun tapani äkkä^{noia} kadota kuuluvista... Huomenna ha meillä on sunnuntai. Siis sinä lahtea minnekkään, Kalle?

Kalle ^{loi salaperäisen, hymyilevän katseen} ~~katsotti hymyillen~~ Väinön.

- Kirkassahan pitäisi käymään.
- Setäkö käski? Kysyi toinen, myös hymyillen.
- Käski.
- Sittenhän on aika iltapäivällä. Lähdetkö silloin kanssani kävelemään? Tahtoisin kertoa sinulle jotain, Kalle.

Viimeiset sanat lausuneen Väinön ääni oli vakava, ja Kalle ^{kuuli} hävi ~~häntä~~ heti totiseksi.

— Lähdetään vaan, hän vastasi.

— No niin, hyvää yötä sitten, ajon tänä iltana kiipoitte kirjeen, jonka tähden sulkeudun huoneeseeni.

Nuorukaiset hätelivät, katsaivat toisiaan silmiin uskollisina ystävinä ja erosivat. Kalle ^{kään} ~~lähti~~ ^{vall} ~~lähti~~ renkitupaan ^{vall} ~~lähti~~ päin kulkemaan ja Väinö astui puutarhaportista pappilan pihamaalle.

Verannalla istui rovasti keimutuolissaan piippua poltellen, sanomalehti kädessä.

— Hyvää ilttaa, setä!

Kuullessaan veljenpoikansa äänen rovasti kohotti päätensä ja laski sanomalehden viereiselleen pöydälle; kasvojen ilme oli tavallisuuden mukaan sekä luja että hyvääntahtoiset, kun hän tervehti.

— Tuossahan sinäkin viikodin kotiudut. Nätkä-

kö se lopulta pakotti?

^{Väinö ei loukkaantunut setänsä jalka-pilasta, vaan vastasi nonstessaan, verannalle:}

— Suokaa anteeksi, setä hyvä, ^{Väinö lausui} ~~Väinö lausui~~ ^(heimäteen ja) ja nousi verannalle, — että laiminlöin päivällisen.

Oli niin paljon miettimistä metsässä, että tuskin olisi muistanut vieläkään palata, ellei sade as-
ken olisi työntänyt.

^{Rovasti näkyikin olevan hyvällä tuulilla.}

— No, ei mitään. Mekin säimme heinän korja.

Luksi vähää ennenkuin sade yllätti. Koko hyvä hei-

nävuosi tämä muuten, näidettä sataa kuormaa ^{hän} ~~se~~ ^{saani}

^{rovasti} ja ^{rovasti} jatkaisi tyytyväisenä sauhun suusta. Sit-

ten jatkoi vilkkuammin, nuoruutaiseen katsoen: — Mut-

ta annappas, mitä uutisia ja mistä kirje on tullut?

— Onko tullut minullekkin kirjettä?... Setä

varmaan on saanut hauskan sanoman, koska olette

niin iloinen.

— Oikein auvasit, poikasen. Samupostissa tuli tieto, että Artur-setä saapuu tänne meille pariksi viikoksi rousvineen...

— Artur-setä! keskeytti Väinö hämmästyneenä. — ^{Tuleeko} ~~Laupunki~~ hän maalle? ja Helmi-täti...?...

— Ja Aino seuraa mukana, lisäsi rovasti erittäin painolla.

Väinö punastui. Ilmo ja hämmästyks kuvastui hänen kasvoissaan.

— Tuleeko Aino tänne? hän hiljaa toisti, ihaa, kuin nauttien ajatuksesta. Mutta äkkiä hän muuttui ja kysyi vakavasti:

— Koska?

— Siitä voit itse ottaa selkoa, sanoi rovasti ja ojensi veljenpojalleen kirjekotelo. — "Ylioppilas Herra Väinö Niemelä"... tytön käsialalla kirjoitettu.

— Ainolta!

Ääni värähti, kun se nimen lausui, ja Väinö jäi kiihottamaan kirjettä, jota piteli kädessään. Hän yhä punastui.

Rovasti mielestä nuorukaisen käytös varmaan

ei ollut semmoinen kuin hän oli odottanut, koska kysäsi:

— No, Väinö, etkö ole tuumaa tyytyväinen? Nyt hän saat Ainosi tänne. Päivällispöydässä tätisi kanssa juteltiin, että jo saapi jokainen meistä toverin: minä vanhan reikkani, Arturin, vaimoni Helmi - ystävättäensä... sinun osaksesi joutuu Aino — morsiamesi! Arvelin, ettek kauppaa katuissi.

— En... tietysti. Jos setä suvaitsee, niin luen Ainoa kirjeen.

Väinö vetäytyi syrjemmälle. Rovasti seurasi häntä katsellaan, terävällä, terikkivalla. Pojan käytöksessä oli jotain omituista. Liikö tapahtunut mitään? Olikohan pojan ja tytön väliin riidan rikkas tullut? Eipähän vain Väinö ollut morsiamensa kyllästynyt? Kuka sen tietää, mikä miehen päähän on pistänyt, kun luonteeseen vähän kuuluu kevytmielisyys... Entäs tämän päiväinen pitkä poissa-olo...

Rovasti veti savua suuhunsa ja vaipui mietteisiin, hiljain keimuen. Hän huomasi, että Väinö lopetettuaan lukunsa oli taas iloisin ja reippaan

näköinen.

— No, mitä Aino kirjoitti?

— He tulevat ensi keskiviikkona, setä.

— Ensi keskiviikkona, niin... Mutta kerroppa soodan-
lesi, Väinö, mitä siellä metsässä mietiskelit?

— Mitä metsässä mietiskelin!

Väinö nousi tuoliltaan ja hänen silmänsä välähtä-
tivät.

— En sitä tänään kerro, setä. Toiste puhutaan. Eh-
kä huomenna jo.

— No, kuinka niin?

Rovasti teki äänensä ankaraksi, sillä häntä jiti y-
leensä tottelemaan, mutta hän loi kumminkin suo-
pean katseen nuorukaiseen, joka todellakin oli sekä
nyhdikäs että kauniin näköinen.

Ennenkuin Väinö johti vastaan, ilmestyi re-
kannan ovelle pieni, pyöreäkö, lempeä ja hyvin
näköinen vaimoihminen, joka sointuvalla äänellä vier-
koi:

— Jo olisi illallinen valmis, Ville. Kurinkokin
näkyä laskevan. Eikö Väinö vielä...? Ah, tuos-
han sinä olet, poikani! Missä näin jilman

kauran olet riipynyt?

— Suo anteeksi, tati kulta! Tässä olen taas, kadonnut lammas.

Ja Väinö hyppähti tätinsä kaulaan ja suuteli häntä poskelle. Näkyi, että heidän välinsä oli taas kentelemättömän ~~hyvä~~ rahas.

— Kauhana kävin metsässä Korkealla varalla, levähdin pyhän kuusen luona, puheli Väinö, — ja siltäpä minun onkin nälkä kova ~~nyt~~. Siedätki, minä tunnin sen vasta nyt, kun sinä käskit illalliselle. ... Kuules tati, onko Miranikin ollut poisso koko päivän? Hän oli tiellä minua vastassa, kun palasin. Väinö lentänyt minua hakemaan?

— En sitä tänään ole nähnyt pihalla, väkkuutti ruustinna, — luulin sen ^{seuranneen} ~~lähettäneen~~ sinua ~~seurastamaan~~ kotoa...

— Ei, kyllä se yksin oli miehen kierrellejt. Äsken vasta satuimme yhteen...

~~— Vään lähdetäänpä jo syömään. Ilmaa täy-
hienkaan viileäksikin, kehoitti ~~vanha~~, noisten keuh-
tuolista.~~

Asterian aikana ^{sitten} juteltiin tulevista vieraista, ja Väi-

nö oli hilpeä ja leikkisä kuten tapansa oli eikä näyt-
tänyt jättäisi arkeisesta hämmingistään, josta ei ^{setäi} ~~sestä~~
~~leikaa~~ säkää huolinut muistuttaa.

II.

Myöhemmin illalla, kun Väinö tuli omaan
huoneeseensa, hän heti istui ikkunan luo ja otti
sinon kirjeen poritaskustaan. Itse asiassa hän ei
ollut sitä vielä lukenut. Huomatessaan sen jo-
kähti ja sisältörikkaaksi hän ei tahtonut setänsi
nähtä sitä lukea, jottei ehkä olisi käynyt liian
vaikeaksi säilyttää iloisia ja tyyntä ilmettä kas-
voissaan. Mutta nyt yksin ollen hän siihen syven-
tyi.

III.

Pari päivää kului tavallisessa työssä — Eero oli nimittäin jo aikojä sitten aloittanut uutta kirjotusta —, kun väänä aamuna postissa tuli kaksi kirjettä. Eero aukasi ensin toisen, jonka ^{osote.} ~~postikirjeen~~ oli tuntemattoman kiden piistämä, ja luki seuraavat rivit pastori F: lta:

„Hyvä herra x x x.!

„Liikutukseni oli eilen illalla niin voimallinen, koska teidän sananne ja käytöksenne muistuttivat minulle oman nuoruuteni, jolloin minä ajattelin ja tunsin olevani samaan suuntaan kuin te. Tulinkin papiksi, sen tähden että kahdeksantoista vuotiaana kerran „näin totuuden“ (te kyllä ymmärrätte, mitä tarkoitan) ja luovuin siten, nim. pappina, parhaiten voivani palvella jumalaa.

„On Jumala muuten osottanut minulle koko elämäni ajan niin suuren armoa ja ohjannut kaikkia

askelaitani, niin etten minä olisikaan voinut tehdä elämästäni muuta kuin mitä siitä on tullut. Sitäpaitsi ihminen minun iässäni on kernas katsomaan monta asiaa toiselta kannalta kuin mitä nuorena on tehnyt. Nuorena tuntui minimikii mielestäni mahdolliselta palvelella Jumalaa kaikessa täydellisyydessä, mutta nyt kokemukseni ja ymmärrykseni sanoo, että se onkin mahdotonta. Ihminen on liian heikko voidakseen lähestyä Jumalaa ilman Vapahtajaa. Mutta lohduttavaa on ajatella, että meillä on Jeesus Kristus, Vapahtajamme, joka oli täydellinen ihminen.

„Kuitenkaan en minä ole niitä, jotka väittävät, että omat kokemukset ja oma ymmärrys olisi totuuden mittapuuna. Jumala on voimitt lahjoittanut toiselle ihmiselle suurempia voimia. Yhtä kaikki, jollotte neuvoani halveksi, tahtoisin evästää teitä elämäni tielle seuraavalla kehoituksella: välttää mitä on lii mahdottomista kaikista kiirsauksista siten, ettette niihin laukea, vaikka annattekini näitten tulon itseänne puhdistaa. Ehkä sitten voitte kyetä suurempiin tehtäviin kuin semmoiset, jotka tietämättömyydessään antavat hönkötellä itseään pois ikanteen tieltä.

„Kaikkea hyviä Toivoen ja kaudesta sydäimestä
Teesin ~~xxx~~ ~~xxxx~~.”

Eero luki kaksikin kertaa läpi tämän kertaisen kirjeen, joka rivien välistä puhui niin paljon. Hän oivalsi kyllä, että pastori oli sen sepittänyt jonkunmoisesta halusta jaksytyä puhuttaaksi itsensä edessä, mutta viimeiset lauseet esottivat kumminkin niin vilpittömää nöyryyttä ja hyvää tahtoa, että Eero mielensä lämpimästi kiitollisena las-
ki kirjeen luotaan pöydälle.

Toisen kirjeen kuoreen oli painettu sen kustantajan nimi, jonka Eero oli kirjikirjotuksena lähettänyt, silttekin edellinen kustannusliike oli sen hyljännyt. Hänen kät-
teensä vapisi, kun hän aukasi kirjeen ja luki:

„Kunnioitettava Herra Eero xxx!“

„Minulla on ilo ilmoittaa, että, luettuani tei-
dän esikoisenne „Nuorukaisen mietelmiä“, olen halukas
kustannuksellani julkaisemaan mainitun teoksen. ^{10 p.}
^{11 taitteja 3 p.} Sitten käyn konttorissani jonakin päivänä klo 9 ja
valilla, saattaisimme sopia ehdoista niin kuin
toisin molempain ~~puolta~~ mielihyväksi.

„Kunnioittaen ~~xxx~~.“

Suuri oli Eeron hämmästy, mutta vielä
suurempi se riemun ja kiitollisuuden tunne, joka tul-
simalla vetäsi hänen sydämeensä. Nyt oli ~~siis~~ hänen
kin työnsä tunnustettu, annettu arvo hänenkin ponnis-
tuksilleen. Ja vielä lisäksi: tämä oli ^{viittaus} (kohtalosta, että

242. hänen työnsä oli hyödyllinen ja tarpeen, että hän yhä jatkaisi samalla tiellä.

Hän kiirehti heti kaupunkiin kustantajän luok-
se. Hän tämmösi keski-ikäinen mies täysissä selän ja
henzen voimissa, vaikka juuri näinä aikoina ilkeä leikin
kohtaus sitoi hänet sairastuoliin. Hänen ^{issa} ~~soikeat~~ parrak-
kaat ^{lissa} ~~harvoissa~~ ^{issaan} ~~ilmainnut~~ taita epämuodista oppineen ja
sivistyneen ^{kahvoisilmettä} ~~sekoitusta~~, joka seurasi sitä, ^{että} ~~joka~~ itse harrastaa
kirjallisuutta ja on paljon lukenut, vaikka aina samalla
katsoo asiaa affääriin kannalta.

Hän asui itse samassa huoneustossa, jossa hänen
toimistonsa ~~si~~ sijaitti, ja keroa ^{käsket} ~~jokapäin~~ astumaan
säältä tapaaseen sisähuoneeseen, jossa kustantaja hänet vastaanotti tuo-
lissaan istuen. Tutta papentukko ^{oli} ~~maassa~~ pöydällä.

— Luokaa anteeksi, etten voi nousta, ^{ruusu}~~sain~~ sairauteni
kohteliaasti heidän katella^{an}, ja tämä kohteliaisuus kuo-
tantajin puolelta teki kerron erinomaisen hyvän vaikutus-
uksen. — Tainaakaan punta, olkaa hyvä.

Ja Eeron istuttua vastapääte seisovan nojatuoliin, kustantaja lisäsi:

— Saatte siis kirjeeni?

— Sain tänä aamuna ja riensin heti tänne
vasta kiittämään.

Eero Kumarsike tämän sanoessaan ja toinen vas.

Taa ihmiselle äärimmäiset kehityksen mahdollisuudet ja uskoi, että kuka tahansa olojen ja oman tahdon myötävaikutuksella saattaisi kehkeytyä mielen ihanteelliseen täydellisyyteen.

Nämä tuumailut tuottivat rauhan tällaiseen Beron sydämeen, ja nyt tapahtui hänessä itsessään eriskummallinen muutos.

Hän heräsi kuin unesta. Kivän kuin hänen sielunlaan olisi ollut monta silmää, hän yhdellä kertaa näki kaikki viime aikain tapahtumat, mutta näki ne uudelta kannalta ja osasi niitä arvostella ikäänkuin ulkopuolelta eikä - kuten muuten muistellessa on tavallista - kokenut uudelleen niitä tunteita, joita silloin oli tuntenut, vaikkei läheiskään välingpitämättömänä pysynyt. Paljon siinä oli moitittavaa, jos oli hyväksyttävääkin, mutta se mikä ilahdutti oli, että tämä sisällinen tarkastus myönsi elämän perussävelen oikeaksi ja hyväksi.

„Sokeamahan tässä olen pitkäät ajat kulkenut ja antanut maailmisten murehien mieltäni painostaa. Olen surout kirjani kohtaloon, ikäänkuin oikeuden ja totuuden olmassa: ^{ja valta} maailmassa riippuisi siitä, tulkeeko jonkun nuorukaisen mielteet painetuiksi ja luetetuiksi vai eivät. Olen surrut ystäväni kadottamista, ikäänkuin tämä aineellinen harkka olisi todellinen elämä, ikään-

Kuin minun henkeni kokaan voisi olla ^{yksin ja} ~~tilman~~ ystävä, ei
lääntä kuin ei minun rakkauteni saisi sulkea ^{sydämeensä} ~~sydäntä~~
keta ikinä se tahtoo ja tunkeutua vaikka maailman ää-
riin saakka! Oi minua sokeata, oi itsestä! Sitten lo-
putta vielä rupesin epäilemään, onko ^{ihannetta} ~~hanteen~~ ollenkaan
olemassa, onko koko tähänastinen elämäni ollut hirmuis-
ta itseni pettämisestä sain, rupesin epäilemään märe-
ksi niitä tekojani, jotka juuri ovat lähteneet raskosti hen-
keen ja ihanteeseen...

"Nyt tunnen voimallisemmin ja selvemmin kuin
kokaan, että ihminen on henki, että hän on ^{olev.} ~~oleva~~ tämän
aistillisen maailman herra, ettei häntä saa horjuttaa
mitkään aineelliset asiat, ettei hän saa alistua minkään
muun kohtalon alle kuin sen suuren, ihanan, joka on
kirjotettu hänen omaan henkeensä."

Tämä kokemus oli todella jotain uutta. Oliko Eero
satoja kertoja tuntenut ainostusta ja inspiratiota, okei
hänellä erityinen taitokin puhuttaa liekkiin sitä
hirmuista ^{otuksen} ~~otuksen~~ liekkiä, joka aina kyty hänen sielussaan,
mutta näin nousevan valon, näin aukenevan äärettö-
myyden tapaisena ja samalla niin hiljaisena, niin rau-
haisena, niin suurena ei innostus ennen ollut tullut.
Hänen riemuunsa oli autuaallista. Ei hän pygänyt
mitään, sillä koko maailma oli hänen. Tuntuu aivan

Kuin hänen sydämensä olisi sykkinyt koko ihmiskunnas-
sa.

Hän hymyili, kuin hän yhden kohden tarsi sisäl-
lessä maailmassaan näki luonnontieteiden professorin ~~niitä~~
~~hän~~ ~~katselevan~~ katselevan hänen puoleksi nauttelevasti,
puoleksi ihmetellen, ja hän pyysyi mielessään anteeksi
professorilta, että oli häntä niin katkerasti arvostellut:
„ethän sinä kumminkaan tiennyt... Toisessa kohden,
paljon lähemmällä, seiso i filosofi ja katsoi hänen ^{tui-}~~tui-~~
masti ankarilla silmillään, mutta kumminkin toi lämmi-
neine ~~hän~~ ^{ajattelija} vanhuksen ^{persoonan} ~~sesta~~ hänen omaan tuntuun.
ja hän lausui itsekseen: „tiesit sinä sentään, vaikket näin
paljon...”